

REVIDERT 4 – 7/3 2011.

HANDLINGSPLAN

MOT MOBBING

PÅ

SANDVED SKOLE

2010 – 2014

Førord av rektor

Sandved skole har etter mal fra Senter for Atferdsforskning (SAF) utarbeidet en handlingsplan mot mobbing.

Kollegiet ved Sandved skole har tidligere fulgt SAF sitt veiledningsprogram mot mobbing, RESPEKT. Planen er utarbeidet etter en mal fra SAF, og den skal være et redskap for både ledelsen, personalet, elevene og foreldrene i det systematiske arbeidet mot mobbing, den omfatter både skole og SFO.

Handlingsplanen er bygget opp rundt disse fire hovedpunktene:

1. Avdekking av mobbing
2. Problemløsning
3. Forebygging
4. Kontinuitet

Samarbeidet mellom skolen og foresatte er sentralt både innen forebygging og løsning av mobbing. Alle voksne rundt barnet har et stort ansvar for å gjøre sin innsats til beste for egne og andre barns trygghet og trivsel i skoledagen.

Arbeidet mot mobbing er forankret i Opplæringsloven, kapittel 9a om elevenes arbeidsmiljø. Lovkapittelet følger opp intensjonene i Manifest mot mobbing som høsten 2002 ble underskrevet av Statsråd, Barneombud, Kommunenes Sentralforbund, Foreldreutvalget for grunnskolen (FUG) og Utdanningsforbundet. Manifestet ble fornyet 2009-2010.

Ingen skal bli mobbet er målet vi alle har felles, og som vi alle skal arbeide mot gjennom et godt og tett samarbeid på alle nivåer i skolemiljøet.

Sandved skole , mars 2011.

Siri Selvikvåg Wernø, rektor

Innholdsfortegnelse

0. Mobbing, definisjon og mål for skolens arbeid mot mobbing

1. Avdekking
 - 1.1 Årlig undersøkelse av omfanget av mobbing ved skolen
 - 1.2 Vakt og tilsynsordninger
 - 1.3 Ved mistanke om mobbing
 - 1.4 Kommunikasjon lærer – elev – foreldre

2. Problemløsning
 - 2.1 Skolens prosedyre når mobbing er meldt eller avdekket
 - 2.2 Samarbeid med andre instanser ved mobbing
 - 2.3 Arbeid i etterkant av en mobbesak – elevarbeid
 - 2.4 Arbeid i etterkant av en mobbesak – organisasjonsarbeid/læring

3. Forebygging
 - 3.1 Relasjon lærer – elev
 - 3.2 Relasjon lærer - klasse/gruppe
 - 3.3 Relasjon elev – elev
 - 3.4 Relasjon lærer – foresatte
 - 3.5 Skolens samarbeid med hjemmene
 - 3.6 Skolestart
 - 3.7 Oppstart på trinn
 - 3.8 Overganger mellom barnehage-skole og mellom skoleslag
 - 3.9 Sikring av arenaer som skolegård, gymnastikkfløy, SFO og skolevei

4. Kontinuitet
 - 4.1 Ansvarskjede
 - 4.2 Faste tiltak i et årshjul
 - 4.3 Årlig gjennomgang og revisjon av planen

Skolens arbeid mot mobbing

Mål: Alle elever skal oppleve et trygt og godt arbeidsmiljø fritt for mobbing på skolen

”Med mobbing eller plaging forstår vi psykisk og/eller fysisk vold rettet mot et offer, utført av enkeltpersoner eller grupper. Mobbing forutsetter et ujevnt styrkeforhold mellom offer og plager, og episodene gjentas over tid.”

(Roland og Sørensen Vaaland, i ”Zero, SAFs program mot mobbing. Lærerveiledning”, 2003).

Opplæringsloven §9 a-1: ”Alle elevar i grunnskolar og vidaregåande skolar har rett til eit godt fysisk og psykososialt miljø som fremjar helse, trivsel og læring.”

Opplæringsloven §9a pålegger skolen å drive et kontinuerlig arbeid for å sikre at skolemiljøet fremmer elevenes helse og trygghet. Loven har blant annet bestemmelser om hvordan skolen juridisk skal forholde seg i mobbesaker. Det skal for eksempel fattes enkeltvedtak etter Forvaltningsloven for å sikre individets rettigheter i forhold til saksgang og klagerett. Skolemiljøutvalget er et lovpålagt rådsorgan som skal være orientert om saker som har vesentlig betydning for skolemiljøet, blant annet om hendelser, planer og vedtak. Både elever, foresatte, ansatte og politisk representant er medlemmer i Skolemiljøutvalget.

Opplæringslovens § 9a-3. Det psykososiale miljøet

Skolen skal aktivt og systematisk arbeide for å fremje eit godt psykososialt miljø, der den enkelte eleven kan oppleve tryggleik og sosialt tilhør.

Dersom nokon som er tilsett ved skolen, får kunnskap eller mistanke om at ein elev blir utsett for krenkjande ord eller handlingar som mobbing, diskriminering, vald eller rasisme, skal vedkommande snarast undersøkje saka og varsle skoleleiinga, og dersom det er nødvendig og mogleg, sjølv gripe direkte inn.

Dersom ein elev eller forelder ber om tiltak som vedkjem det psykososiale miljøet, deriblant tiltak mot krenkjande åtferd som mobbing, diskriminering, vald eller rasisme, skal skolen snarast mogleg behandle saka etter reglane om enkeltvedtak i forvaltningslova. Om skolen ikkje innan rimeleg tid har teke stilling til saka, vil det likevel kunne klagast etter føresegnene i forvaltningslova som om det var gjort enkeltvedtak.

1. Avdekking av mobbing

Mål: Mobbing som foregår i og ved skolen blir avdekket

Skolen har prosedyrer for å avdekke eventuell mobbing av og blant elever. I tillegg til prosedyrene formuleres også ansvaret de ulike aktørene har i denne sammenhengen. Aktuelle aktører kan være: Ledelse, lærere, assistenter, andre ansatte, elever og foresatte.

1.1 Undersøkelser/kartlegging av omfanget av mobbing ved skolen

1. Temaet mobbing / trivsel er fast punkt på elevsamtalene og utviklingssamtalene, to ganger i året.
2. Hver vår deltar 5,6 og 7.klasse i "elevinspektørene" – en undersøkelse i regi av Utdanningsdirektoratet.
3. Foreldreundersøkelser.

Resultatene fra elevinspektørene og andre undersøkelser legges ut på skolens hjemmeside og informeres om i skolens Samarbeidsutvalg (heretter SU) og Skolemiljøutvalget.

Skolemiljøutvalget har mobbing / trivsel som fast agenda.

Resultatene tas også opp i klassene, elevrådet og FAU.

1.2 Tilsyn i friminuttene

Undervisningsinspektør er, sammen med lagene, ansvarlig for å sette opp tilsynslister for friminuttene i begynnelsen av hvert skoleår. Skolegården inndeles i ansvarsområder som sikrer god bemanning og oversikt.

- Alle som har tilsyn bærer RESPEKT - vester som gjør dem synlige i skolegård/uteområde.
- Alle ansatte, også dem som ikke har tilsyn, skal alltid reagere på uønsket adferd. Alle må praktisere nulltoleranse.
- Ved planlagt fravær sørger trinnet for vakt dersom vedkommende ikke har fått vikar.
- Ved korttidsfravær - og det ikke er mulighet for vikar - vil trinnet dekke dette opp så godt som råd.
- Ved langtidsfravær vil ledelsen ordne vikar for vaktene.
- RESPEKT – sone ved flaggstanga – der er det alltid en voksen.
- Alle elever er alles ansvar. Alle elevene skal erfare at de blir tatt på alvor.
- Førsteklasse-elevne har egne oppholdssoner og egne friminutt i starten av skoleåret.
- Overganger mellom timer og friminutt ivaretas gjennom at lærer er siste som forlater klasserom og første som ankommer etter friminutt.

Tilsynsordningene evalueres jevnlig. (Elevrådet kan delta i dette evalueringsarbeidet).

1.3 Kommunikasjon lærer – elev – foresatte

Sjekkpunkt: Den enkelte elevs arbeidsmiljø som utgangspunkt for å avdekke evt. mobbing.

1. Mobbing tas opp i alle faste utviklingssamtaler med elever og foresatte.
 - På alle utviklingssamtaler skal trivsel/RESPEKT være tema. Føres i samtaleskjema for å sikre god kontinuitet.
 - Ansvarlig: Kontaktlærer
2. Mobbing/trivsel tas opp i elevsamtaler.
 - Mobbing / trivsel er tema i de faste samtalene mellom lærer og enkeltelev.
 - Ansvarlig: Kontaktlærer
3. Mobbing/trivsel tas opp i klassen.
 - Mobbing / trivsel er tema i samlet klasse/gruppe i egne klassemøter.
 - Ansvarlig: Kontaktlærer
4. Mobbing er tema på klasseforeldremøter
 - På foreldremøtene skal trivsel/RESPEKT være et tema der forbyggende tiltak drøftes.
 - Ansvarlig: Kontaktlærer, klassekontakt
5. RESPEKT/trivsel som tema tas opp overfor alle foreldrene ved skolen
 - RESPEKT/trivsel bør være med i felles foreldremøter og bør tas med i skolens ”nyhetsbrev” til foreldrene.
 - Månedens RESPEKT – mål publiseres på skolens hjemmeside
 - Mobbing/trivsel er fast tema i Skolemiljøutvalget.
Det bør også være et tema i FAU og SU.
 - Ansvarlig: Rektor, ledere i SU, Skolemiljøutvalg, FAU.
6. Andre samarbeidspartnere
 - RESPEKTgruppa har mobbing/trivsel som tema på sine møter for om mulig å avdekke mobbesaker.
 - Utvidet spes.ped -team (tverretatlig) har problematikken oppe på sine møter.

1.4 Ved mistanke om mobbing

Prosedyre når mistanke om mobbing er tilstede: Alle henvendelser om mobbing skal behandles etter retningslinjene som er nevnt nedenfor.

1. Informasjonsinnhenting gjennom observasjon.

- Alle ansatte som oppdager eller får henvendelser om mobbing, må undersøke saken videre eller informere kontaktlærer/avdelingsleder SFO.
- Observasjon kan være knyttet til friminuttsatferd og –aktiviteter, undervisningssituasjoner og/eller overgangssituasjoner.

2. Informasjonsinnhenting gjennom samtale med antatt offer.

- Denne samtalen bør kontaktlærer eller annen nær voksenperson gjennomføre.
- Foresatte skal informeres.
- Ansvar: Kontaktlærer.

3 Informasjonsinnhenting gjennom samtaler med andre.

- Disse samtalene bør kontaktlærer eller annen nær voksenperson gjennomføre.
- ”Andre” kan være elever, lærere, miljøarbeider, assistenter.
- Involverte elevers foresatte skal informeres.
- Ansvar: Kontaktlærer.

2. Problemløsning av mobbesaker

Mål: Skolen tar ansvar og initiativ for å stoppe mobbing. Dette gjøres på en måte som i neste omgang forebygger mobbing ved skolen.

Skolens fellesstrategi skal sikre at lærere eller foresatte som tar opp en mobbesak, vet at den blir behandlet etter retningslinjer man er blitt enige om. Skolens ledelse vil i enhver meldt mobbesak være informert og involvert.

2.1. Skolens prosedyrer når mobbing er meldt eller avdekket

Skolens prosedyrer ved en mobbesak er:

Undersøkelser/observasjoner for å sikre faktainformasjon.

- Observasjon av offer/mobber/relasjoner.
- Samtaler med offer, andre i elevgruppen, voksne på skolen og hjemmet.
- Ansvarlig: Kontaktlærer, som også varsler ledelsen.

1. Første samtale med offer etter følgende prosedyre:

Viktig å opptre støttende ovenfor offer.

Offerets foresatte informeres om samtalens innhold, avtaler og oppfølging.

- Få tilbakemelding om konkret mobbing.
- Ansvarlig: Kontaktlæreren til offer.
- Enkeltvedtak fattes (jfr. Oppl. §9-a3). Ansvarlig: Rektor.
- Ledelsen følger tett opp i hele saksgangen – og sikrer at personalet i korrekt grad er informert om saken.

2. Første samtale med mobber(e) etter følgende prosedyre:

Mobber(e)s foresatte informeres om samtalens innhold, involveres i det videre arbeidet.

- Dersom flere mobbere: samtale med en om gangen.
- Gi beskjed om at konkret adferd ikke er tillat, og at denne adferden umiddelbart skal ta slutt. Ikke gå inn i diskusjoner om skyld o.a. Gjøre tydelige avtaler om adferdsendring.
- Ha tydelige og effektive konsekvenser dersom avtalen blir brutt av mobber (dette vil være individuelt).
- Ansvarlig: Kontaktlæreren til offer og kontaktlæreren til plager(e).

3. Oppfølgingssamtaler med offer (innen 3 uker og oppfølging nr. 2 etter behov, men innen 6 uker).

- Avklare om mobbingen er stoppet.
- Ansvarlig: Kontaktlæreren til offeret.

4. Oppfølgingssamtaler med mobber(e) (innen 3 uker og oppfølging nr. 2 etter behov, men innen 6 uker).

- Har vedkommende sluttet med mobbingen? Er avtalene om adferdsendring fulgt? Fortsette med, eller gjøre nye avtaler?
- Ansvarlig: Kontaktlæreren til offer og kontaktlæreren til mobber(e).

5. Samtaler med foreldrene til offer (innen 3 uker og oppfølging nr. 2 etter behov, men innen 6 uker).

- Finnes det situasjoner eller handlinger offer kan gjøre for å komme i god posisjon? Hva kan foreldrene bidra med? Gjøre avtaler.
- Ansvarlig: Kontaktlæreren til offeret.

7. Samtaler med foreldrene til mobber(e) (innen 3 uker og oppfølging nr. 2 etter behov, men innen 6 uker).

- Hva kan foreldrene bidra med for at mobbing ikke skal skje? Gjøre avtaler.
- Ansvarlig: Kontaktlæreren til offer og kontaktlærer til mobber(e).

2.2 Samarbeid med andre instanser ved mobbing

Aktuelle samarbeidsparter utenfor skolen er: PPT, Altona ressurscenter, helsesøster, barnvernstjenesten, politi, (uteseksjonen).

Prosedyrer for samarbeid med parter utenfor skolen:

- Saken meldes til spes.ped –team ved leder. (internskjema)
- Leder av spes.ped -team kontakt med samarbeidspartnere.
- Ansvar: Leder av spes.ped – team i samarbeid med rektor.

Dette er verktøy skolen kan benytte. Dog vil vi påpeke at vi alltid vil strebe etter å løse saker på lavest mulige nivå.

2.3 Arbeid i etterkant av en mobbesak - elevarbeid

Etter at en mobbesak ansees løst eller at tiltak er satt inn for å endre situasjonen, vil det være nødvendig å jobbe strategisk i forhold til de ulike partene: mobbeofferet, mobberne og tilskuerne. Målet med dette arbeidet må være å forebygge at de kommer i noen av disse rollene seinere.

Prosedyrer for jobbing i etterkant med enkeltelever og klasse/gruppe: Kontaktlærer / avd.leder SFO jobber med klassemiljø.

- Etter to uker: Samtaler med offer, mobber(e) og eventuelle tilskuere for å høre om mobbingen har sluttet. Dette gjentas igjen etter ytterligere to uker, så etter en måned.
- Ansvarlig: Kontaktlærer/avdelingsleder SFO.
- Fire uker etter at saken regnes som løst, kommer de involverte voksne sammen og evaluerer saken skriftlig. Evalueringen legges i elevmappe.
- Ansvarlig: Rektor

2.4 Arbeid i etterkant av en mobbesak - organisasjonsarbeid

Problemløsning på individnivå og etterarbeid etter en mobbesak kan avdekke svakheter i systemet, som bør endres for å virke forebyggende. Det er derfor viktig at hver mobbesak avsluttes med en evaluering der ledelse sammen med aktuelle parter drøfter hva en i organisasjonen kan lære av denne saken med tanke på å forebygge mobbing.

Prosedyrer for jobbing i etterkant – med fokus på organisasjonen:

1. Gjennomgang av saken med tanke på hva den viser av organisering og rutiner som ikke fungerer godt nok.
 - Dersom det i evalueringsmøte kommer frem tegn på systemsvikt, må dette følges opp og prosedyrer gjennomgås og forbedres.
 - Skolemiljøutvalg og SU informeres.
 - Ansvarlig: Rektor
2. Informasjon til andre ansatte basert på det som kommer fram i prosedyrens punkt 1
 - Informasjon om endringer i prosedyrer gis til skolens ansatte snarest.
 - Ansvarlig: Rektor

3. FOREBYGGING

Mål: Alle elever skal oppleve et godt arbeidsmiljø

3.1 Relasjon voksen - elev

Ansatt er en tydelig voksen som eleven kan ha tillit til

Det betyr at den voksne:

- Følger regler og rutiner som er bestemt
- Respekterer den enkelte elevs særtrekk og forutsetninger
- Gir elevene trygghet på at de blir hørt og tatt på alvor.

Skolen iverksetter tiltak for å bidra til at relasjonsbygging pågår kontinuerlig og har høy kvalitet:

Det betyr på skolenivå:

- En jevnlig gjennomgang av visjoner, mål og verdier på skolen
- Det legges til rette for et godt voksen-barnforhold
- Det legges til rette for gode kollegiale forhold
- Det legges til rette for et godt hjem-skoleforhold
- Skolen innhenter nødvendig kompetanse ved behov

Det betyr på klasse-/gruppenivå:

- Det jobbes kontinuerlig med klassemiljøutvikling på alle trinn/grupper
- Det jobbes med å opprettholde et godt hjem-skoleforhold
- At den enkelte elev får vise sine sterke sider

3.2 Relasjon lærer - klasse/gruppe

Lærer utøver tydelig ledelse på en slik måte at klassen/gruppen oppleves som et trygt sted for alle elevene

Det betyr:

- Å være en klar og tydelig voksen
- Å være konsekvent
- Å være forutsigbar og skape trygghet
- Å være godt forberedt
- Å handle ut fra elevenes ulike behov og nivå

Tiltak skolen iverksetter for å bidra til at lærers relasjonsbygging til klassen/gruppen har høy kvalitet:

- Å bevisstgjøre de voksne i deres rolle og ansvar
- Legge til rette for faglig utvikling
- Legger til rette for et godt samarbeid
- Å ha fellesaktiviteter
- At det gis rom for relasjonsbygging

Litteratur som tar for seg betydningen av relasjon lærer – elev og lærer –klasse/gruppe:

- Berger, A-H. (2000). *Som elevene ser det: hva får elevene til å bråke eller lære?* Oslo: Cappelen Akademisk.
- Fuglestad, O. L. (1993). *Samspel og motspell*. Oslo: Samlaget.
- Gordon, T. (1979). *Snakk med oss lærer*. Oslo: Dreyer.
- Juul, J. & Jensen, H. (2003). *Fra lydighet til ansvarlighet: pedagogisk relasjonskompetanse*. Oslo: Pedagogisk forum.
- Molnar, A. (1993). *Skolen og problemelevne*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Nordahl, T. (2002). *Eleven som aktør*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Nordahl, T. & Sørli, M-A. (1997) Elever som viser problematferd i skolen – pedagogiske utfordringer. I I.M. Helgeland (red.). *Utfordrende ungdom i skolen*. Revidert utgave. Oslo: Kommuneforlaget.
- Ogden T. (2001). *Sosial kompetanse og problematferd i skolen: kompetanseutviklende og problemløsende arbeid i skolen*. Oslo: Gyldendal, akademisk.
- Ogden, T. (2002). *Klasse- og undervisningsledelse*. Bedre skole småskriftserie nr. 6. Oslo: Bedre Skole.
- Roland E. (1998). *Elevkollektivet*. Stavanger: Rebell forlag.
- Roland, E. & Vaaland, G.S. (1996). *Mobbing – en lærerveiledning*, Oslo: Norsk Læremiddelsenter. (2003) *Zero, SAFs program mot mobbin*. Lærerveiledning. Stavanger. Senter for atferdsforskning.
- Schmuck, R. & Schmuck, P. (1992). *Livet i klasserommet*. ny utg. Oslo: Cappelen forlag.
- Slåttøy, A. (2002). *Problematferd i klasserommet*. Oslo: Cappelen Akademiske forlag.
- Solli, K. A. (1993). *Elever i konflikt: Samspillbrudd og atferdsproblemer i skolen*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Westblad-Dicks, M. (2002). *Å håndtere livet i skolen. Det gode møtet mellom lærere, elever og foreldre*. Oslo: Kommuneforlaget.

3.3 Relasjon elev - elev

Elevene i klassen/gruppen tar vare på hverandre og er opptatt av at alle har det trygt

Det betyr:

- At elevene inkluderer hverandre i arbeid og lek
- At elevene føler ansvar og omsorg for hverandre
- At elevene er hyggelige og vennlige i omgang med hverandre
- At elevene kommer til voksne og sier fra dersom de opplever seg plaget/opplever andre som blir utsatt for plaging/mobbing.
- Det er et hovedmål at alle elever skal ha mot nok til å si ifra om mobbing både når det gjelder dem selv og når det gjelder alle andre elever. Trygghet i forhold til kontaktlærer, sosiallærer og andre voksenpersoner, samt til saksgang, er avgjørende.
- Elevsamtalen, som gjennomføres med alle elever hvert semester, er viktig i denne sammenheng. Mobbing vil her være et obligatorisk tema.
- Konferansetimene må alltid inneholde drøfting omkring trivsel og mobbing.
- Alle involverte i en mobbesituasjon må vurderes individuelt, og offerets beste må alltid være det viktigste.

Faste årvisse fellesaktiviteter som skaper trygghet, trivsel og tilhørighet på tvers av grupper og trinn.

Tiltak skolen iverksetter for å bidra til at de voksnes stimulering av positive relasjoner mellom elevene pågår kontinuerlig ved å:

- Lære elevene hva RESPEKT betyr på Sandved skole
- Bevisstgjøre elevene at "tull" fra den enes side kan oppfattes som plaging/mobbing fra den andre side.
- Stimulere til et aktivt elevdemokrati og elevråd
- Bidra til å gi elevene gode relasjonelle ferdigheter, lære regler for lek og sosiale aktiviteter.
- Samarbeid og aktiviteter på tvers av grupper og trinn; Bl.a. sangsamlinger, aktivitetsdager, tur.
- Elevvakter (miljøvakter)
- Fadderordning
- Logg
- Holdningskampanjer. Friminuttsregler.

Litteratur som tar for seg betydning av gode relasjoner mellom elever:

- Brunland, O. A. & Eikbu, K. T.(1992). *Tren opp motet*. Oslo: Universitetsforlaget
- Endrerud, T. (1990). *Ansvarslæring*. Oslo: Universitetsforlaget
- Foros, P. B.(1989). *Læring av ansvar: Fra handling til holdning*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Fuglestad, O. L. (1993). *Samspel og motspell*. Oslo: Samlaget.
- Munthe, E., Auestad, K., Midthassel, S., Roland, K., Midthassel, U.V. & Hetland, I. (1996). *Mobbing, Elevrådets idéperm*. Oslo: Norsk Læremiddelsenter . (2003). *Elevrådets idéhefte mot mobbing*. Stavanger. Senter for atferdsforskning.
- Roland, E. (1998). *Elevkollektivet*. Stavanger: Rebell forlag.
- Schmuck, R. & Schmuck, P. (1992). *Livet i klasserommet*, ny utg. Oslo: Cappelen forlag.
- Westblad-Dicks, M. (2002). *Å håndtere livet i skolen. Det gode møtet mellom lærere, elever og foreldre*. Oslo: Kommuneforlaget.

3.4 relasjon lærer - foresatte

Relasjonen mellom lærer og den enkelte elevs foresatte er preget av respekt, tillit og samarbeidsvilje

Det betyr:

- Det er nok og god kommunikasjon mellom skole og hjemmet
- At både skole og hjem er lydhøre for den andres synspunkter
- At en har respekt for at en har ulike perspektiver
- At begge parter er imøtekommende overfor hverandre

Tiltak skolen iverksetter for å bidra til at lærernes arbeid med å bygge gode relasjoner til foresatte pågår kontinuerlig:

- Kurs, tips og veiledning i hvordan forbedre møtet mellom hjem og skole
- Utviklingssamtale vår og høst – føres på eget skjema.
- Foreldremøter vår og høst
- Årlig kurs/skolering av foreldrekontakter
- Tilrettelegging i forhold til arbeidstidsavtaler, fysiske forhold og kommunikasjonskanaler.

3.5 skolens samarbeid med hjemmene

Skolen har et åpent og aktivt samarbeid med de foresatte som gruppe

Det betyr:

- Felles foreldremøter, trinn v/skolestart. Alle trinnlærerne, assistenter og ledelsen er tilstede.
- Foreldrene brukes som deltakere i utviklingsprosesser og som høringsinstanser
- Skolen er åpen for alle typer henvendelse og tar alle henvendelser alvorlig
- Foreldrene informeres om hvordan de skal forholde seg i ulike saker de ønsker å ta opp med skole.
- Foreldrene oppfordres til å omtale skolen positivt i barnas påhør.

Tiltak skolen iverksetter for å bidra til at skolens samarbeid med hjemmet har høy kvalitet og bidrar best mulig til utvikling av et godt læringsmiljø for elevene:

- Skolen har et godt og tett samarbeid med FAU
- Skolen informerer om hvordan foreldrene skal gå frem i ulike saker de ønsker å ta opp med skolen, herunder prosedyrer i forbindelse med mobbesaker / skriftlighet i forbindelse med enkeltvedtak.
- Foreldrene er representert i SU og Skolemiljøutvalget
- Foreldrene inviteres til aktiv deltakelse i skolens utviklingsarbeid både på skole- og SFO-nivå.
- Kontaktlærer har egne møtepunkt med klassekontaktene.
- Plan for Hjem-skolesamarbeid utarbeides på alle trinn

Litteratur som tar for seg betydning av gode relasjoner mellom skole og hjem:

- Andersen, J. (1995). *Foreldresamtaler: En innføring*. Oslo: Pedagogisk forum.
- Andersen, J. (1996). *Mer foreldresamarbeid*. Oslo: Pedagogisk Forum.
- Nordahl, T. (2000). Samarbeid mellom hjem og skole. *Foreldre i skolen*, 2:11–15
- Nordahl, T. og M-A. Sørli (1996). Samarbeid mellom hjem og skole. Erfaringer og utfordringer. I Sandbæk, M. og G. Tveiten (red.): *Sammen med familien. Arbeid i partnerskap med barn og familie*. Oslo: Kommuneforlaget
- Roland, E. (1998). *Elevkollektivet*. Stavanger: Rebell forlag.
- Roland, E. (1996). *Mobbing, håndbok til foreldre*. Stavanger: Rebell forlag.
- Slåttøy, A. (2002). *Problematferd i klasserommet*. Oslo: Cappelen Akademiske forlag.
- Westblad-Dicks, M. (2002). *Å håndtere livet i skolen. Det gode møtet mellom lærere, elever og foreldre*. Oslo: Kommuneforlaget.

I tillegg har FUG (foreldreutvalget for grunnskolen) utarbeidet et hefte som heter: *Mobbing angår alle*. Det kan bestilles fra Foreldreutvalget i grunnskolen, Postboks 8119 Dep. 0032 Oslo.

3.6 skolestart

Skolestarten skal være forutsigbar, trygg og gi alle elever en positiv opplevelse

Det betyr at elevene og foreldrene vet hva de møter når de kommer på skolen første skoledag.

Tiltak skolen iverksetter for å sikre en god skolestart for enkelteleven:

- Det sendes et velkomstbrev fra skolen med nyttig informasjon.
- Det holdes et informasjonsmøte for neste års førsteklasseforeldre på våren før skolestart hvor både skole og SFO er representert. Gruppesammensetningen foreligger.
- Besøksdag for de nye førsteklasingene på våren: Møte klassekamerater, faddere, lærere og assistenter. Være i klasserommet.
- Førsteklassingene møter senere enn de andre elevene første skoledag, dvs. de andre elevene er inne i klasserommene sine.
- Det etableres fadderordning for førsteklasseelevene.
- Det anbefales tidlig SFO-start på høsten for å bli best mulig kjent før skolestarten

3.7 Oppstart på trinn

Lærer møter klassen/gruppen på en måte som signaliserer trygg ledelse, ivaretagelse som basis for gjensidig tillit

Det betyr:

- At personalet kjenner navnene i sin elevgruppe
- At personalet møter elevene på en trygg og høflig måte
- At personalet er tydelige ledere ved frammøte i skolegården og inngang til klasserommet

Tiltak skolen iverksetter for å sikre en god årlig start for klasser/grupper:

- Ved lærerskifte: Møter og egne rutiner for informasjonsoverføring før sommerferien
Ny kontaktlærer møter klassen før sommerferien, hvis mulig.
- Kontaktlæreren får kjennskap til/skaffer seg kjennskap til elever med spesielle behov og mulighet til å imøtekomme de tilretteleggingene dette måtte medføre.
- Skolen arbeider nøye med god klasse-/gruppesammensetting.

3.8 Overganger mellom barnehage-skole og mellom skoleslag

Overganger mellom barnehage og skole og mellom skoleslag oppleves som forutsigbart og trygt for elevene

Det betyr:

- Barna får anledning til å besøke skolen de skal begynne på før skolestart
- At det blir gitt nok informasjon om det praktiske ved skolestart
- At det er overføringsmøter fra barnehage-skole og barneskole-ungdomsskole for barn med spesielle behov

Tiltak skolen iverksetter for å sikre en god overgang for enkelteleven:

- Plan for overgang mellom barnetrinn –ungdomstrinn
- Samarbeid på skoleledernivå i bydelen.

Litteratur som tar for seg betydning av gode overganger og god skolestart:

Roland, E. (1998). *Elevkollektivet*. Stavanger: Rebell forlag.

3.9 Sikring av arenaer som skolegård, toaletter, gymnastikkfløy, SFO og skolevei

Skolen har prosedyrer og sjekkpunkter som gjør at skolegård, toaletter, gymnastikkfløy, SFO og skolevei oppleves som trygge steder.

Det betyr:

- Alle voksne skal bruke vest når de er ute og har tilsyn
- Alle voksne stopper uønsket atferd umiddelbart
- Alle voksne følger regler for tilsynsordning

Tiltak skolen og SFO iverksetter for å oppnå trygg skolegård, trygge toaletter, trygg gymnastikkfløy og trygg skolevei for enkelteleven:

- Skolen ringer hjemmet hvis elev på 1. trinn ikke er kommet og/eller ikke har meldt fravær.
- Gode rutiner for tilsyn i friminuttene
- Klare regler som er lette å følge
- Ulike aktivitetstilbud i friminuttene
- Trafikkvakter om morgenen (FAU?)
- Skolens regler gjelder hele skoledagen både i undervisningstiden og SFO-tiden

4. Kontinuitet

Mål: Skolens arbeid med å forebygge, avdekke og stoppe mobbing foregår kontinuerlig

4.1 Ansvarskjede

Prinsippet er at problemer løses på lavest mulige nivå, men at lærere vet når saker skal meldes videre og vet hvem de kan henvende seg til hvis problemene ikke kan løses på deres nivå. Det vil altså være som en trapp, der problemene søkes løst lavest mulig, men der en går lenger opp i trappen når nødvendig.

1. Kontaktlærer / avd.leder SFO.
2. Kontaktlærer – miljøarbeider - ressursteam
3. Kontaktlærer- ressursteam- rektor

a. Faste tiltak i et årshjul

For å sikre kontinuitet i tiltak for å forebygge og avdekke mobbing settes faste tiltak på skolen inn i en kalender over skoleåret.

Det settes opp en oversikt som følger skoleåret og hvem som er ansvarlig for gjennomføring av de ulike tiltakene:

Tidspunkt	Aktivitet	Ansvarlig
Kontinuerlig	Arbeid med klasse miljøutvikling	Kontaktlærer / avd. leder SFO
	Elevsamtaler	Kontaktlærer
	Elevsamtaler, sosiale treningsgrupper, mm	Kontaktlærer/sosiallærer
Høst	Foreldremøter trinn/ grupper Foreldremøte, SFO	Ledelse, lærere Ledelse, SFO-ansatte
Høst	Utviklingssamtaler	Kontaktlærer
Månedlig	Elevrådsmøter	Elevrådslærer
Vår	Plan for fellessamlinger	Rektor
Vår	Revidering av Handlingsplan mot mobbing, annet hvert år	Rektor
Vår	Elevinspektørene	Kontaktlærer 7.trinn (skoleporten)
Vår	Overføringsmøter 1. og 7.trinn	Ledelse, kontaktlærere
Vår/høst	Opplæringsloven, kap 9a	Skolemiljøutvalget/rektor

4.3 Ansvarlig for gjennomgang og revisjon av planen

For å gjøre planen til et aktivt verktøy i organisasjonen vil det være nødvendig med jevnlig gjennomgang for å vurdere om planen fungerer tilfredsstillende eller om det er nødvendig med revisjon.

- a) Handlingsplan mot mobbing evalueres i høstsemesteret hvert annet år.
- b) Rektor er ansvarlig for at planen evalueres.